

SİYER ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

JOURNAL OF SIRAH STUDIES

SAD • ISSN 2547-9822 • e-ISSN 2791-6138

Sayı: 12 • Ocak 2022

Issue: 12 • January 2022

Rahmetli Dostum Doç. Dr. Abdurrahman Daş'ın Aramızdan Ani Ayrılışı Üzerine

On Abdurrahman Daş (Prof. Dr.)

İsmail Erdoğan*

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü: Vefeyat/Article Type: Vafayat

Geliş Tarihi: 5 Kasım 2021/Date Received: 5 November 2021

Kabul Tarihi: 23 Kasım 2021/Date Accepted: 23 November 2021

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makalenin intihal içermediği teyit edildi/ This article has been confirmed plagiarism software.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (İsmail Erdoğan)

* Prof. Dr., Fırat Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü/Prof. Dr., Fırat University, Faculty of Theology, Department of Philosophy and Religious Studies, ismailerdogan@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1939-8429
CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial License

Beklenmedik olaylar ve özellikle de ani ölüm haberleri, hepimizi derinden sarsmaktadır. Ne var ki vuku bulduğunda başlangıçta inanmak istemeyiz ancak birkaç gün sonra umutlarımız tükenmeye yüz tutunca, içimize kor ateşler de düşmeye başlar. O zaman şairin; “*İlk önce kımlıdar hafif bir sancı / Ayrılık sonradan kor yavaş yavaş.*” (Bekir Sıtkı Erdoğan) dizeleriyle ne demek istediğini daha iyi anlarız. Yine Yahya Kemal Beyatlı’nın *Sessiz Gemi*’sinde belirttiği “*Dünyada sevilmiş ve seven nafîle bekler / Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.*” ifadesinin ne anlama geldiğini de ancak o zaman kavrarız.

Bir gün rahmetli kardeşim Doç. Dr. Abdurrahman Daş’ın arkasından bir yazı yazacağım hiç aklıma gelmezdi. Belki de ondaki neşe ve hayat dolu ruh hali, beni böyle düşünmeye sevk etmişti. Hastalandığını duyunca doğrusu çok önemsemedim. Zira ondaki enerji ve yaşam sevgisinin hastalığına galip geleceğine inanmıştım. Zaten daha önce de birtakım rahatsızlıklar geçirmiş ve hepsinden sıyrılmıştı. Bu kez de öyle olacak diye düşünmüştüm. Ama olmadı. Onun aramızdan ani ayrılışı, uzun yıllara dayanan dostluğumuz boyunca ilk kez beni ve benim gibi düşünenleri hayal kırıklığına uğrattı. Ancak “izzet-i ikbal”-de iken elden ayaktan düşmeden ve dünyaya tamah etmeden Hakk’a yürümek suretiyle herkese nasip olmayacak bir ölümü tattı. “Takdir-i ilahî böyleymiş.” demekten başka yapacak bir şeyimiz de yok ne yazık ki...

Hayat denilen bu sahnede kimi insanlar vardır ki varlığı ve yokluğu pek belli olmaz. Böyle insanların kimse varlığının farkına varmadığı gibi yokluğu da kimsenin dikkatini çekmez. İnsanların büyük bir çoğunluğu bu şekilde yaşar ve ölürler. Öldüklerini sadece yakınları fark eder ve bir müddet sonra onlar da unutulup giderler. Bu tür insanlar, yaşadıkları toplum içinde bir yer edinemedikleri için onların yoklukları da etrafta önemli bir boşluk yaratmaz.

Kimi insanlar da vardır ki bulunduğu çevreyi güzelleştirir, geliştirir ve toplumla sürekli iç içe oldukları için her daim varlıklarını hissettirir. Bu tür insanlar asalet sahibi, kişiliği oturmuş, karakteri sağlam, birey bilincinde olmasının yanı sıra toplumsallığa önem veren, umuma karşı görev ve sorumluluklarının şuurunda olan bilge kişilerdir. Böyle insanlar parmakla

gösterilecek kadar azdır. Bundan dolayı bu kişilerin hem varlıkları hem de yoklukları çok çabuk hissedilir.

Rahmetli kardeşim, dostum, ağabeyim, sırdaşım, gönüldaşım, candaşım ve yol arkadaşım Doç. Dr. Abdurrahman Daş, bu insanlardan ikinci gruba dâhil idi. Kendisiyle 1994 yılı Eylül ayında yüksek lisans öğrenciliğimiz esnasında tanışmıştım. O, aslen Tunceli'nin Pertek İlçesi Çevirme/Günboğazı Köyü'nden olup, 1960 yılında yine bu köyde dünyaya gelmişti. Ancak ailesi terör sebebiyle köylerini terk ederek Elazığ'a yerleşmişlerdi. Elazığ İmam Hatip Lisesi'ni dereceyle bitirmiş ve 17 yaşında iken Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde İmam-Hatip olarak göreve başlamıştı. İlk görev yeri olan Mer-sin'in Silifke ilçesinde bir yıl kadar görev yaptıktan sonra yükseköğrenim yapmak için bu vazifesini bırakmıştı.

Rahmetlinin kendisini ilk gördüğümde, yüzündeki tebessümü ve samimi davranışları bende bir güven oluşturmuştu. Sanki kendisiyle yıllar öncesi-tenden tanışıyormuşum gibi geldi bana. Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin kurucu dekanı ve büyük bilim insanı rahmetli hocam Prof. Dr. Şaban Kuzgun'un öğrencisi olmuştuk. Gerçi ben rahmetli Kuzgun'un lisanstan da öğrencisiydim. Rahmetli Abdurrahman Daş ağabeyim ise 1981 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olmuştu. Abdurrahman hocamla tanıştığımız dönemde, ben Elazığ Karakoçan İmam Hatip Lisesi'nde öğretmen iken kendisi de Harput Ortaokulu'nda müdürlük görevinde bulunuyordu. Kader bizi Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde bir araya getirmişti. 1995 yılında aynı fakülteye araştırma görevlisi olarak birlikte atandık. Ben İslâm Felsefesi Anabilim Dalını seçerken kendisi ise İslâm Tarihi Anabilim Dalı'nı tercih etmişti. Zira rahmetlinin tarih ilmine aşırı denilecek derecede bir ilgisi vardı.

Abdurrahman ağabeyimle birlikteliğimiz yeni başlamıştı. Fırat Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimimizi bitirdikten sonra, 1998 yılında birkaç araştırma görevlisi arkadaşımızla birlikte Ankara Üniversitesi'nde doktora eğitimine başlamıştık. Birlikte bir dönem her hafta Elazığ'dan Ankara'ya gidip gelerek eğitimimize devam ettik. Bu gidiş gelişler bizi bir hayli yormaya başlamıştı. Bunun üzerine dört araştırma görevlisi arkadaşla beraber Ankara'da bir bekar evi kiraladık. Yaşça en büyüğümüz Abdurrahman abi olduğu için doğal olarak aile reisimiz de kendisi olmuştu. Birlikte kaldığımız bir yıl boyunca kendisinden çok şey öğrendik. Ancak bir yıl sonra ailelerimizi yanımıza alarak doktora eğitimi boyunca Ankara'da bulunduk.

Ankara'da iken rahmetli Abdurrahman hocam Hepatit-B hastalığına yakalandı. Bu sebeple doktora tezini biraz uzatmak zorunda kalmıştı.

Danışmanlığını Prof. Dr. Nesimi Yazıcı'nın yaptığı “Osmanlılarda Münşeât Gelenegi, Hoca Sadeddin Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Münşeâtı” adlı doktora tezini 2003 yılında tamamladı. Aynı yıl tekrar Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki görevine döndü. Bir müddet burada Dr. Araştırma Görevlisi olarak görev yaptıktan sonra Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlk Öğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'ne Yardımcı Doçent olarak atandı ve daha sonra da bölüm başkanı oldu. Bu bölümlerin İlahiyat Fakülteleri bünyesine aktarılmasından sonra yeniden İlahiyat Fakültesi'nde göreve başladı. 2020 yılı Nisan ayında İslâm Tarihi Anabilim Dalı'nda doçent unvanı aldıktan sonra İslâm Tarihi ve Sanatları Bölüm Başkanı oldu. Bu görevde iken malum Covid-19 hastalığına yakalanarak bir müddet Fırat Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde yoğun bakımda kaldı ve 20 Kasım 2020 günü bizleri derin bir hüznün içinde bırakarak ebedi âleme gitmek üzere Hakk'a yürüdü. Salgın dolayısıyla çok az kimsenin katıldığı cenaze namazının ardından Harput'taki aile mezarlığında toprağa verildi.

Rahmetli Abdurrahman Daş abi, iyi bir bilim adamı olmasının yanında erdemli, dürüst, azimli, vefakâr, vicdan ve merhamet sahibi bir kişiliğe sahipti. İnandığı bir davası vardı o da Türk milletinin birlik ve beraberliğinin pekişmesi, ülkemize ve devletimize gelebilecek tehlikelerin önceden tespit edilip engellenmesi idi. Bütün ömrü boyunca bu davaya sadık kaldığına bizzat şehadet ederim. “*Bülbülün kırk türküsü varmış, kırkı da gül üstüne.*” sözünde olduğu gibi onun konuşmalarının tamamı vatan, millet, din, ahlak, devlet, ezan ve bayrak gibi milli ve manevi değerler üzerineydi. Çok anlayışlı ve vicdan sahibi olmasına rağmen bu değerlere düşman olanlara karşı beklenmedik biçimde çok şiddetli tepki verirdi. “*Haksızlık karşısında susan, dilsiz şeytandır.*” ilkesi gereği hiçbir haksızlığa boyun eğmez ve onu gidermek için uygun biçimde harekete geçerdi.

Aile kurumuna da çok değer veren Abdurrahman Daş abi, iyi bir eş ve iyi bir baba idi. Kendisiyle ailecek görüştüğümüz için bu durumu yakinen biliyorum. Eşi ve gözbebeği olan iki kızını kesinlikle ihmal etmez ve onların görüşlerine büyük önem verirdi. Ancak bazı özel sohbetlerimizde, bilimsel çalışmalarını dolayısıyla çocuklarıyla yeterince ilgilenemediğinden şikâyet ederdi. Ben de bu durumun sadece kendisine ait bir şey olmadığını, bilimsel çalışma yapan bütün akademisyenlerin ortak şikâyeti olduğunu belirtirdim. Aileyi ilgilendiren bir karar vereceği zaman mutlaka onların görüşlerini de alarak ben değil, biz bilinciyle hareket ederdi.

Merhum Abdurrahman abinin çok geniş bir arkadaş çevresi vardı. Çalıştığı kurumlarda görev yapan hizmetlisinden en üst yöneticisine kadar tüm mesai

arkadaşlarıyla mükemmel derecede iletişim kurma becerisine sahip olan bir akademisyendi. Hiç kimseyi incitmez, kimseyi küstürmez ve herkesi kucaklardı. Arkadaşlarıyla şakalaşmayı çok sever ve onlarla sık sık şakalaşır. Bir defasında Fakülte Sekreteri Yalçın Bey'le lavaboda karşılaşır. Yaşça kendisinden büyük olan Yalçın Bey abdest almaktadır. Onu gören rahmetli Abdurrahman hocam birden “Yalçın Bey! Senin yaptığını gavur yapmaz!” diye yüksek sesle latifeye başlar. Neye uğradığını bilemeyen Yalçın Bey telaşla “Hayırdır hocam, ben ne yapmışım ki?” diyecek olur. Bunun üzerine rahmetli gülerek “Tabi ki senin yaptığını gavur yapmaz. Çünkü sen abdest alıyorsun, hâlbuki gavur hiç abdest alır mı?” diye gülümserdi.

Rahmetli Abdurrahman abi, bazı önemli uyarıları da şaka yollu yaparak kimsenin kalbini kırmamaya azami özen gösterirdi. Ayrıca her makamdaki kişilerle konuşma biçimini iyi ayarlar ve her sözü her yerde söylemezdi. Her kesimden arkadaşa sahip olan rahmetli, kendi görüşlerine taban tabana zıt fikir sahiplerinin bile gönlünü kazanmasını bilirdi. Nezaket prensibini asla ihmal etmez, karşıt görüş sahibiyle yaptığı tartışmalar sonucunda bile “Eğer kalbini kırdıysam hakkını helal et.” diyerek mutlaka onunla helalleşecek kadar olgunluk sahibiydi. Elinden ve dilinden kimsenin şikâyetçi olduğunu duymadım desem yeridir.

Abdurrahman abi aynı zamanda mükemmel bir öğretmendi. Bu kavramı özellikle kullanıyorum. Zaten kendisi de “öğretmen” unvanını öne çıkarmayı severdi. Ona göre bir öğretmen veya öğretim üyesi, sadece sınıfa girip dersini anlatan ve yaptığı sınav sonucunda öğrencilerin dersi geçip geçmediğini belirleyen biri değildi. O, öğretmenliği öğrencilerin tüm dertleriyle hemhal olmak olarak görürdü. Bu ilkeyi birlikte görev yaptığımız yirmi beş yıldan fazla zamandır uyguladığını biliyorum. Onunla görev yapan herkes de bunu bilir. Örneğin, başka illerden gelen öğrencileri tespit eder ve onların kalacak yerlerinin olup olmadığını, ailelerinin maddi gücünün bulunup bulunmadığını tek tek araştırır ve ihtiyaç sahibi olanlar için elinden gelen her şeyi yapardı. Devlet yurtları ile özel yurtların yöneticilerini tanır ve onlarla sürekli irtibat halinde kalarak muhtaç öğrenciler için barınacak yer ayarlamaya çalışırdı. Çok sayıda esnaf ve iş adamıyla iyi ilişkileri olduğu için öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılama hususunda onları da devreye sokardı.

İlginç bir hatırayı anlatmadan geçmek istemiyorum: Bir gün kendisiyle birlikte otururken bir telefon geldi. Ortam kalabalık olduğu için dışarı çıkıp konuşmaya başladı. Bir müddet sonra gülerek yanımıza geldi. Kendisinin anlattığına göre telefon eden kişi o dönem Elazığ Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun müdürü imiş. Müdür Bey, kendilerine bir öğrenci geldiğini ancak yurtlarında

hiç yer kalmadığı için bu öğrenciye yardımcı olamadıklarını söylemiş. Bu sorunu ancak Abdurrahman hoca çözebilir diye düşünerek kendisini aramış. Kendisi de Müdür Bey'e o öğrencinin yanına gelmesini söylemiş.

Bu olaydan da anlaşılacağı gibi rahmetli Abdurrahman abi, özellikle il dışından gelen kız öğrencilerin barınması için çok sayıda ev ayarlamıştı. Bu evlerin tüm eşyalarını bir şekilde tedarik ediyor ve öğrencileri evlere yerleştiriyordu. İş bununla da bitmiyor, öğrenciler arasında anlaşmazlıklar olduğu zaman yine devreye girip gerekirse öğrencilerin yerlerini değiştirerek sorunları çözüyordu. Birlikte çok öğrenci evi ayarladık, ev taşıdık ve ev eşyası tedarikinde bulunduk. Ama tüm bunları rahmetlinin teşvik ve gayretleriyle yaptık. Öğrenciler arasında “Baba” olarak bilinen Abdurrahman hocam, yalnız İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin değil diğer bölüm öğrencilerinin de kimsesi idi. Hatta yabancı uyruklu öğrencilerle bile ilgilenir ve onların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırdı.

Yunus Emre'nin “*Yaratılanı severiz Yaratan'dan ötürü.*” dizelerini kendisine ilke edinen rahmetli Abdurrahman abi, sadece insanlara değil tüm canlılara ve hatta cansız varlıklara bile merhamet nazarıyla bakardı. Çevreye karşı özen gösterilmesi gerektiğini ifade eder ve kendisi de bu konuda öncülük ederdi. Adeta “*Siz yerdekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin.*” (Ebû Dâvûd, “Edeb”, 58) hadis-i şerifinin canlı bir uygulayıcısıydı. Beslediği sokak kedileri ve köpekleri vardı. İstisnasız her gün bu hayvanlara yiyecek-içecek temin eder ve kendi elleriyle onları beslerdi. Kendisinin müsait olmadığı veya il dışına çıkmak zorunda olduğu zamanlarda ise kesinlikle bu işleri yapacak birilerini bulur ve bu hayvanların beslenme işini sağlama alırdı. Onun vefatı üzerine bazı dostları “Kediler yetim kaldı.” şeklinde ifadeler kullanmışlardı.

Gönül adamı olmasının yanında iyi bir bilim insanı da olan rahmetli Abdurrahman abi, İslâm tarihinin Türk tarihiyle ayrılmaz bir bütün olduğunu sık sık vurgular ve bu konuda daha çok çalışılması gerektiğini belirtirdi. Kendisinin yapmış olduğu çalışmaların önemli bir kısmı da bu konularla ilgiliydi. Gerek doktora tezinde Hoca Sadeddin Efendi'nin münşeâtını incelemesi gerekse diğer çalışmalarında Türk-İslâm tarihine dair meseleleri ele alması bunun bir göstergesidir. Aynı şekilde lisansüstü öğrencilerini de bu şekilde çalışmalarını için teşvik ederdi. Vefatından önce “*Türk-İslâm Tarihinde Siyasi Evlilikler*” konusunu ele alan bir kitap hazırlığındaydı. Hatta bu konuda epeyce bir yol da kat etmişti.

Rahmetli Abdurrahman hocamızı böyle kısa bir yazıda tanıtmak elbette ki mümkün değildir. Biz sadece onun temel özelliklerini ana hatlarıyla

belirtmeye çalıştık. Ancak onu tanıyan herkes şunu çok iyi bilir ki Doç. Dr. Abdurrahman Daş, gönüllerin “Paşa”sı idi. Ona gerek bilge bir şahsiyet olması gerekse söz ve tavırlarındaki olgunluk ve vakar gerekse karşısındakilere güven hissi veriyor olması gibi özelliklerinden dolayı “Paşa” mahlasını vermiştik. Allah var bu mahlas da kendisine çok yakışmıştı. Öyle ki kırk yıllık arkadaşları bile ona “Paşam” demeye başlamışlardı. Kendisinin de bundan rahatsız olmadığı hatta hoşuna bile gittiğini biliyorum.

Sevgili dostum, kardeşim, ağabeyim ve gönül insanı Doç. Dr. Abdurrahman DAŞ hocamızı asrımızın en büyük belası olan Covid-19 hastalığından dolayı aramızdan ayrılması, onu tanıyan herkesi derin bir üzüntüye gark etti. Bu hastalığa karşı tedbirli davrandığını çok iyi bilmemize rağmen nasıl olup da virüs kaptığına bir türlü akıl erdiremedik. Demek ki takdir-i ilahî bu şekilde tecelli edecekti...

Sevgili dostum! Senin, Yüce Allah'ın göstermiş olduğu ilkeleri düstur edinerek yaşamaya çalıştığına ben şahidim. Aynı şekilde seni tanıyanların tamamının da bu kanaatte olduğuna inanıyorum.

Kıymetli ağabeyim! Seni çok özlüyorum ancak geri gelmeyeceğini de çok iyi biliyorum. Buna rağmen sana “öldü” demeye bir türlü dilim varmıyor. Bunun yerine “Yoruldu ve dinlenmeye çekildi.” diyerek kendimi teselli etmeye çalışıyorum. Sen ebedî istirahatgâhında rahat uyu Paşam! Ardından dua eden o kadar çok kişi var, ki bunlardan biri de boynu bükük bırakıp gittiğin bu kardeşindir. Ama şunu bil ki ömrüm oldukça seni hayır ve rahmetle yâd edeceğime Yüce Allah'ın huzurunda söz veriyorum. Kabrin nur, mekânın cennet, Peygamberimiz komşun olsun. Toprak seni incitmesin inşallah.

